

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 446/2025
24.07.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Весне Мاستиловић, чланова већа, у правној ствари тужиоца „LEONI WIRING SYSTEMS SOUTHEAST“ ДОО Прокупље, чији је пуномоћник Срђан Јанићијевић, адвокат из ..., против туженог „ДИЈАС“ ДОО Мерошина, чији је пуномоћник Милош Антић, адвокат из ..., ради стицања без основа и надокнаде штете, вредност предмета спора 5.512.589,38 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2026/24 од 09.04.2025. године, у седници одржаној дана 24.07.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2026/24 од 09.04.2025. године.

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 2026/24 од 09.04.2025. године, преиначена је пресуда Привредног суда у Нишу П 243/21 од 18.01.2024. године у ставовима првом, другом и четвртом изреке и пресуђено тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужени да му на име стицања без основа плати 5.512.589,38 динара са законском затезном каматом и то по основу наплаћених рачуна – отпремница: бр.1/76 од 07.06.2019. године - 431.493,28 динара, са законском затезном каматом од 11.02.2020. године до исплате; бр.1/102 од 23.09.2019. године - 1.378.100,44 динара, са законском затезном каматом од 11.02.2020. године до исплате; бр. 1/103 од 23.09.2019. године - 1.466.064,31 динара, са законском затезном каматом од 11.02.2020. године до исплате и бр.1/107 од 01.10.2019. године - 2.236.931,35 динара, са законском затезном каматом од 11.02.2020. године до исплате. Одбијен је и тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде штете за плаћање трошкова јавног извршитеља настале спровођењем извршног поступка по решењу Привредног суда у Нишу ИИВ 1649/19 од 16.12.2019. године, исплати 281.219,54 динара са законском затезном каматом почев од 11.02.2020. године до исплате. Обавезан је тужилац да туженом на име трошкова поступка исплати 585.000,00 динара.

Против другостепене пресуде тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због погрешне примене материјалног права. Предложио је да Врховни суд преиначи другостепену пресуду и потврди првостепену пресуду.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских разлога прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/11..10/23 – др. закон) Врховни суд је одлучио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. На друге битне повреде одредаба парничног поступка ревидент не указује.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су биле у пословном односу по основу уговора о пословној сарадњи то на начин што је тужилац куповао, а тужени производио и продавао метални намештај за потребе тужиоца. Парничне странке су биле у пословном односу и по основу уговора о закупу и то тужилац као закупац, а тужени као закуподавац хале у Југбогдановој, а за потребе складиштења робе тужиоца. Тужени је у периоду 23.05.2019. - 01.11.2019. године испоставио рачуне тужиоцу број: 1/15, 0/57, 1/76, 1/102, 1/103, 1/106, 1/107 и 1/113, а у извршном поступку, на основу решења о извршењу Привредног суда у Нишу Иив 1649/19 од 16.12.2019. године на основу веродостојне исправе - напред наведених рачуна, дана 11.02.2020. године са рачуна тужиоца је заплећен износ од 6.339.824,63 динара. Износ се односи на главни дуг по наведеним рачунима, са законском затезном каматом и трошковима извршења од 69.446,00 динара. Дана 02.03.2020. године заплећен је износ од 263.035,06 динара на име трошкова поступка спровођења извршења пред јавним извршитељем. Међутим, првостепени суд је закључио да на основу изведених доказа не произлази да је тужени испоручио тужиоцу робу која је наведена у рачунима број: 1/76, 1/102 и 1/103, јер на предметним рачунима нема поручбенице тужиоца, нити потписа и печата тужиоца. Такође, првостепени суд сматра да се из садржине налаза и мишљења вештака не може извести закључак да је тужени имао трошкове у вези са санацијом објекта, који је користио тужилац као закупац, а по рачуну број 1/107.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом чл. 210. ЗОО усвојио снижени тужбени захтев – за исплату износа од 5.512.589,38 динара, који се односи на потраживања по рачунима отпремницама: 1/76 од 07.06.2019. године; бр.1/102 од 23.09.2019. године, бр. 1/103 од 23.09.2019. године и бр.1/107 од 01.10.2019. године са припадајућом законском затезном каматом. Првостепени суд је, такође, обавезао туженог да тужиоцу на име накнаде штете за плаћање трошкова јавног извршитеља настале спровођењем извршног поступка по решењу Привредног суда у Нишу ИИв. 1649/19 од 16.12.2019. године, исплати 281.219,54 динара са законском затезном каматом почев од 11.02.2020. године до исплате. У погледу рачуна бр. 0/57 од 23.05.2019. године који се односи на исплату износа од 202.215,07 динара, првостепени суд закључује да је тужбени захтев неоснован будући да тужилац није доказао да је робу која је специфицирана у спорном рачуну вратио, а иста је заведена код тужиоца. У погледу наведеног рачуна, првостепена пресуда је потврђена и исти није предмет ревизије.

Међутим, према становишту другостепеног суда – у погледу рачуна – отпремница број 1/76; 1/102, 1/103 и 1/107 од 01.10.2019. године, на утврђено чињенично стање првостепени суд није правилно применио материјално право. Наведено из разлога што су средства, која су обухваћена тужбеним захтевом, наплаћена на основу правноснажног и извршног решења о извршењу на основу веродостојне исправе Привредног суда у Нишу Иив 1649/19 од 16.12.2019. године. Из наведеног, према закључку другостепеног суда, следи да је наплата потраживања извршена на основу правноснажне судске одлуке, чију законитост првостепени суд у овом поступку није могао да преиспитује. Другостепени суд је имао у виду одредбу члана 212. ЗОО, којом је прописано да ко је исти дуг платио два пута, па макар једном и по основу извршне исправе, има право тражити враћања по општим правилима о стицању без основа. Међутим, у конкретном случају тужилац наведене износе није исплатио туженом добровољно, те стога другостепени суд налази да нема места примени чл. 212. ЗОО у конкретном случају. Из наведених разлога, другостепени суд је првостепену пресуду преиначио у ставовима првом и другом изреке – који се односе на одлуку о главној ствари и четвртом изреке – који се односи на трошкове поступка и одбио тужбени захтев у том делу као неоснован, а обавезао тужиоца да накнади туженом трошкове поступка.

По оцени Врховног суда, неосновано се ревизијом тужиоца указује на погрешну примену материјалног права. Врховни суд налази да је другостепени суд правилно применио материјално право и правноснажно одбио тужбени захтев за исплату износа од 5.512.589,38 динара, са припадајућом законском затезном каматом - на име стеченог без основа, као и износа 281.219,54 динара са законском припадајућом затезном каматом - име накнаде штете за плаћање трошкова јавног извршитеља настале спровођењем извршног поступка по решењу Привредног суда у Нишу ИИВ. 1649/19 од 16.12.2019. године.

Према одредби члана 210. Закона о облигационим односима (ЗОО) када је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а када то није могуће да накнади вредност постигнутих користи. Обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и када се нешто прими с обзиром на основ да се није остварио или који је касније отпао.

Дакле, имајући у виду напред цитиране законске одредбе и основна начела облигационог права, произилази да начело правичности не допушта да се неко обогати на туђ рачун. Ако дође до прелаза имовине једног лица у имовину другог лица без правног основа (стицање без основа) правни поредак даје осиромашеној странци право на повраћај. Закон о облигационим односима је као посебан пример стицања без основа уредио и питање двоструке исплате дуга, а на коју је другостепени суд указао. Ако је исти дуг био плаћен два пута, основано је било само прво плаћање, док је друго било без правног основа јер је дуг престао да постоји већ после првог плаћања. Наведени закон даје странци право да може тражити враћање и у случају исплате дуга по основу извршне исправе. Одредбом члана 212. ЗОО прописано је да ко исти дуг плати два пута, па макар једном и по основу извршне исправе, има право тражити враћање по општим правилима о стицању без основа. Примена ове одредбе могућа је и у случају када је извршење спроведено на основу веродостојне исправе.

Међутим, како и ревидент указује у конкретном случају, из утврђеног чињеничног стања произилази да се не ради о двострукој наплати дуга, већ тужилац захтева враћање износа који су наплаћени у поступку извршења, а на основу решења о извршењу Привредног суда у Нишу Иив 1649/19 од 16.12.2019. године. Стога,

правилно ревидент указује на то да се конкретно не примењује одредба члана 212. ЗОО. Са друге стране, неосновано ревидент указује на то да се у конкретном случају у овом поступку, а без обзира што у извршном поступку, по доношењу решења о извршењу није изјављен приговор, може оспоравати потраживање које је било обухваћено веродостојним исправама у поступку извршења и тражити повраћај средстава која су принудно наплаћена. Стицање без основа из напред цитиране одредбе члана 210. ЗОО настаје када се једно лице обогати на рачун другог лица, а то обогаћење нема правног основа. Основ су правне чињенице које су на основу закона потребне да би пуноважно био извршен прелаз неке имовинске вредности из једне у другу имовину. Основ може постојати у уговору, једностраној изјави воље, судској одлуци, административном акту или у некој другој чињеници коју закон именује као основ за прелазак неке имовинске вредности. У конкретном случају то је решење о извршењу на основу кога је тужени наплатио своје потраживање од тужиоца по веродостојној исправи увећано за камату и трошкове поступка. Решење о извршењу је постало правноснажно. Исто није преиспитано по приговору као законом прописаном правном леку. Стога је решење произвело правно дејство. На основу тог решења тужени је наплатио потраживање од тужиоца и по основу законске затезне камате из члана 277. ЗОО, те нема неоснованог обогаћења за износ опредељен тужбеним захтевом. У предметном поступку по тужби ради стицања без основа, парнични суд није овлашћен да испитује правилност и законитост решења о извршењу, као основа за прелазак дела имовине са тужиоца на туженог. Како се у извршном поступку против правоснажног решења о извршењу по члану 27. Закона о извршењу и обезбеђењу није могао изјавити ванредни правни лек - ревизија нити понављање поступка, тужилац је могао, уколико је сматрао да постоји повреда права на правично суђење или права на имовину, поднети уставну жалбу надлежном Уставном суду да одлучи о повреди ових права и уклони из правног промета судску одлуку којим је евентуално извршена повреда тих права и отклони правне последице таквог појединачног акта.

Следом свега наведеног, по оцени Врховног суда, како тужилац није благовремено изјавио приговор против решења о извршењу, те како је решење постало правноснажно, правилан је закључак другостепеног суда да се у овом парничном поступку не може отклонити правно дејство правоснажног решења о извршењу.

У погледу дела туженог захтева који се односи на исплату износа од 281.219,54 динара са законском припадајућом затезном каматом - име накнаде штете за плаћање трошкова јавног извршитеља настале спровођењем извршног поступка по решењу Привредног суда у Нишу ИИв. 1649/19 од 16.12.2019. године, Врховни суд указује на то да је исти такође неоснован, јер да би се говорило о настанку штете на страни тужиоца, потребно је да је испуњен услов у виду противправног поступања, а што се не може закључити када се ради о спровођењу законом предвиђеног извршног поступка и наплате трошкова поводом вођења истог.

Следом свега наведеног, неоснована је ревизија тужиоца, те је Врховни суд применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић